

ОЛН-АМТНЭ ТОСХЛТ

Мана Хальмг тангъчин экомик бсклгнд, энъ-зах уга эринь усар элвгджулдж, уннь хэруулгнд, ургъц бдлггнд—Оля-Каспийск канал чинрнь кемджэн уга ик. Эн канал тосхлгнд 21 сай уснь мбнъгн гаргъгдхмн. 1958 болн 1959 джилмудин эрд эн каналин тосхлт тбгсэгсгмн.

Каналин ач-туснь йир ик. Эмдглад келхд ним: 103 километр газрт, каналин хойр джугъарнь, 83 минъгън гектар хягсу теегэр усн ордж хмн. 59 минъгън гектар газрь малин идг болх, тегэд нь 80 шаху минъгън хб болн минъгъ гар бод мал хадгълх аргъ учрах збвтэ. Туунас дан, ургъц дгх сэн 2100 тар газрнь тэрэнд гаргъгдх, үнднь мал бскхд эрки чинр-культуур—эрдни-шишэ нурдж тэрдж болхмн. Дакад хла, 240 гектар газртнь земшин сад болн виодник ургъадж болхмн.

СФСР-н Министрмүдин Сонин шиндврэр эн каналин хлт „Волгоахтубстрой“ тредалгъгдсгмн. Тосхачрин ик чинртэ болчкад күндтэ тэвгдв. Эдн хойр минъгъ кубометр газрин кбдлмш дх, минъгъ шаху кубометр он тэвх, насос станц тосхаджана. Усн токтх 11 бээрн 2 гектар газр эзлх збвтэ. Үнднь 40 сай кубометр усн хмн. Эн тоот кбдлмшиг лань күцдх збвтэ болджанл медгддженэ, болв эндр күртл тосхлтин кбдлмш хашнъгар кегддженэ.

Каналин тосхлтиг деер келчтрестин Лиманск тосхл болн монтажи конторин лектив кедженэ. Зуг кеснлмшнь йир багъ. Олян участка (прорабнь үр Левитан) кубометр газр каналин ид, хулста-бвстэ болсн уч, экскаватормудар малтгд болад, түүг хагърулх тэ болв. Терүнэс тави сар эргц гурвхи километр хагърулгддж. Михайлов-участкд экскаватормудар километр газр малтх бэйс-зуг тавхи километр малтх. Эн участкад ирсн тави экскаваторас шидр күртл зуг уснь кбдлв, наадкснь, экскаваторшикуд уга болсар, уснь арвго эвдркэтэ болсар, иджэсн уга. Забурунск участкад (прорабнь үр Григорьев) февралин дундурас авн гатснь цугъар кбдлджэ-

болджана. Тосхлтин участкадур эдн хятэрэр ирнэ, энднь юн болджах, ягъджахинь медхш. Кбдлмшчир дунд социалистическ дбрлдэн делгрүүлгдсгмн уга, цайлгъврин кбдлмш тбруц кегддж бэйхш. Бригадмуд кбдлмшч улсар диглгдэд уга, производственн хургуд участкад сар хая-хая болна.

Тосхлтд бэйх, цааранднь тесдж болшго ним йовдлмудиг уга келгнд тангъчин усна халхин керг-уулин управлень (начальникнь үр Ворон) шундж орлцджахш. „Биди кетхэ гидж тедниг нэймэдлсн, мана юн кергв?“—гих бэйдлтэ эн управлень бэйнэ. Тегэд чигн управленэ гардачир сар-хойр сар болад каналин тосхлтд одад хэлэн, хэрү күрч ирдгнь тер болджана.

Дакад болхла каналин тосхлтд кергтэ материалмуд белдгдэд уга, зуг 500 кубометр модн бэйхэс биш, нань материалмуд уга. Минъгъ шаху кубометр бетон тэвгдхд дала цемент, арматур кех томр кергтэ, болв эн тоотнь ода бийнь кезэ, альдас авгдхнь медгддженэ.

Каспийск района күч-кблчир эн тосхлтд оньган дгч, тосхачирт дбнъ-нбкд болх даалгъвр бий деерэн авла, болв эдн үгдэн күрчдхш. Михайловск участкад канал тосхачир збвэр ик түрү үзджацхэнэ. Хот уудг гернь шидрхи секгдлэ. Болв түүнэ хотхоолнь йир унтэ. Гермүд уга болсн учрар, механизатормуд амтнэ гермүдэр пэтрлджэцхэнэ. КПСС-н Каспийск райком(сеглэтрнь үр Щецбанов), района күцэгч комитет (ахлачнь үр Андраев) тер тоотиг меднэ, болв тосхачирин бэйдл ясрулхд оньган дгхш. Кесг дакдж некснэ хбэн Михайловск селэнд тосхачирт общежить гаргъла, болв түүнднь дер-девскр гих юмн тбруц уга. Тегэд шофермүд ода бийнь нүцкн пол деер хувцта-хунртагъан унтцхана. Даругъас урчуд, бетонщикүд болн нань чигн тосхачир олар ирхлэ, эн района ахлачир альдан бактахар бэйхмб?

Эн тоот деер келгдсн дутудундиг дарунь уга кедж, ик чинртэ Оля-Каспийск каналин тосхлтд оньган дгч, тангъчин усна халхин керг-уулин управлень некдж шамдагъад, эн джил каналиг Каспийскд күргдж ус орулдгар зүткх збвтэ.

Эн каналин тосхлтиг шулуун гидгэр күцэлгън юмна түрүнд Каспийск района гардачирт даалгъгдджана. Тер учрар, района гардачир эн чинртэ тбриг мартх збв уга.

Эн тоот дуту-дунд йовдлмудиг учрнь, Лиманск конто-гардачирин хаджгэр хэн болн тосхлтд седклян татугъар дгснэ учр